

E G Y E T E M

2006. október

A SZEGEDI FELSOŐOKTATÁS INFORMÁCIÓS HÁTTÉRMAGAZINJA

A rákkutatás professzora: M o l n á r J ó z s e f

Dr. Molnár József nemzetközi híró rákkutató, aki számos helyen megfordult már a világban, hogy felvegye a harcot a „gyilkos kórral”. Jelenleg az SZTE Általános Orvostudományi Kar Mikrobiológiai és Immunbiológiai Intézetében is azon dolgozik hazai és külföldi kollégáival, hogy minél előbb meg lehessen fékezni a hazánkban második leggyakrabban halált okozó betegséget.

– Mikor döntötte el, hogy orvos lesz?

– Gyermekkorom óta érdekelt az orvoslás, mert a kezdetektől fogva volt bennem egy bizonyos empátia az emberek iránt. A negyvenes években az iskolában, Klárafalván még elsősorban a fizika érdekelt, ám ahogyan nőttem, egyre jobban tudatosult bennem, hogy az orvostudományok felé szeretnék fordulni. Meghatározó élmény volt számomra a háború, amelyben édesapám odaveszett. Ez nagyon megviselte a családot, ráadásul én még csak nyolc éves voltam akkor. Aztán persze ment tovább az élet, elvégeztem az általános iskolát, utána pedig Csongrádra kerültem a gimnáziumba. A népi kollégiumban a tanulás mellett sok mindennel eltöltöttük a szabadidőnket, többek között megismer-

kedhettünk a rádiózás rejtelmével is, és bevallom, ez a hobbi a későbbiek folyamán is érdekelt. Mindemellett rengeteg könyvet olvastam, mert nem mentem haza minden hétvégén, ezért el kellett ütni valahogyan a hétvégét. Az olvasást egyébként már egészen fiatal koromban megszerettem. Shakespeare könyveit például olyan kedvvel olvastam, mintha mesék lennének az elemi iskolában. Persze az orvostudo-

mányok és a biológia is elnyerték a tetszésemet, ezért eldöntöttem, hogy Szegedre jelentkezem az orvosira.

– Milyen változást hozott az életében az, hogy Szegedre került?

– Csongrád után idegennek számított a környezet, de az nagyon jó volt, hogy a diákok hozzám hasonlóak voltak. Ez alatt azt értem, hogy megegyezett

az érdeklődésünk és az anyagi helyzetünk, nem voltak nagy differenciák közöttünk, ezért könnyen ment a beilleszkedés. Volt két csongrádi osztálytársam, akikkel korábban együtt jártunk vitorlázni Szentésre, ők szintén Szegedre jöttek tanulni, így velük is tartottam a kapcsolatot. Akkoriban mindenki a jövőjével volt elfoglalva, ki akartunk törni, ezért nagyon hajtottunk év közben, persze azért jutott idő a szórakozásra is. A vitorlázó repülés és a rádiózás mellett érdekelt a régészet is. Ezzel kezdetben elsősorban a párom emlékének adóztam, de a későbbiekben nagyon megszerettem ezt a hobbit. Rengeteget jártam múzeumokban, és faltam az őskori és ókori

történelemmel kapcsolatos könyveket. Ez az érdeklődés a mai napig is jellemző rám.

– *Gondolom, az orvosi mesterségben is egyre jobban elmerült...*

– Harmadéves koromtól vettem részt a diákkörös munkában. Kezdetben a genetikával kapcsolatos kutatásokban vettem részt, aztán a kemoterápiával foglalkoztunk, és szépen lassan a rákkutatás új útjai felé fordultam és jelenleg is ezzel foglalkozom, most éppen kilenc PhD-hallgató közreműködésével. Ez is hozzá tartozik az empátiához. Hiszen sajnos vannak olyan betegségek, amelyek nem könnyen vagy egyáltalán nem gyógyíthatók. Ezzel bizony meg kell birkóznia egy praktizáló orvosnak. Természetesen jó lenne egyszer megoldást találni a problémákra, éppen ezen dolgozunk mi is, de ez sok lemondással jár. Én a praxis miatt, diploma után másodállásokat is vállaltam. Először éjjelenként ügyeltem, majd hétvégenként mentőttem körülbelül tíz évig, később pedig üzemorvos voltam heti 2 órában.

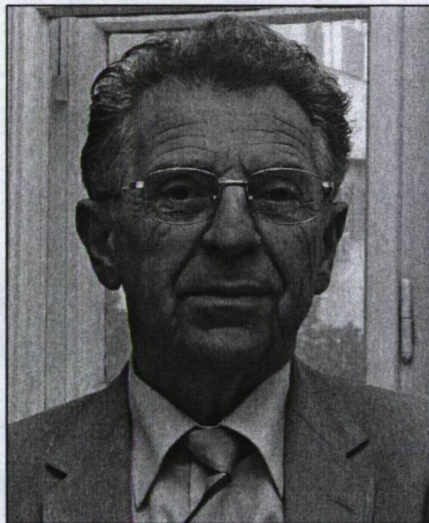
– *Kutató szeretett volna lenni vagy inkább praktizáló orvos?*

– Harmadévesen azért jöttem ide a Mikrobiológiai Intézetbe, mert nagyon érdekelt a kutatás. Pontosan nem tudnám megmondani, mi vonzott benne ennyire, talán az, hogy a kutatások eredménye – jó esetben – mindig valami újjal szolgál. Az utolsó évemben aztán felajánlottak egy lehetőséget, hogy maradhatok ösztöndíjjal az egyetemen. Én először nem akartam elkötelezni magam az ösztöndíj miatt. Végül maradtam, és ez megérte.

– *A külföldi tanulmányutak mennyire befolyásolták a pályafutását?*

– Legelőször négy évvel a diploma megszerzését követően kerültem ki Nápolyba, egy UNESCO-kurzusra 1965-ben. Itt egy nemzetközi biofizikai intézetben tanulhattunk tizenhét nyelven. Az akkori keleti blokkot ketten képviseltük egy csehszlovák disszidenssel, a többiek pedig kivétel nélkül Nyugat-Európából, Amerikából és Japánból jöttek. Ebben az egyhónapos képzésben sok gyakorlaton

vettünk részt és remek előadóink voltak. Aztán meghívtak Moszkvába a Gamaleya Mikrobiológiai Intézetbe, utána pedig Leningrádban is megfordultam. Ezt követően jelent meg az első cikkem, aminek az apropóján meghívtak Japánba. Tulajdonképpen szerencsés vagyok, mert szinte az egész világot bejártam Európától Amerikáig, vagy Ausztráliától Ázsiáig. A pályámra ez természetesen pozitív hatással volt, mert mindenhol tanultam valami újat, valami mást. Egyébiránt a sok tanulmányút abszolválásában annak is komoly szerepe volt, hogy én a kemoterápia felé fordultam, ugyanis ezen a téren rengeteg lehetőség adódott. Rendkívül fontos területet képezi még a munkámnak, hogy az

Európai Unió által koordinált kutatásokban dolgozom. Kooperáció a kutatásban és technológiában témájú COST programokban dolgozom, az egyiknek az elnöke vagyok, amely programban jelenleg is huszonöt ország vesz részt.

– *Ha jól tudom, a rákkutatás anyagi támogatása méltatlanul szegényes. Hogyan próbál ez ellen tenni valamit?*

– A rendszerváltás előtt mindent ki lehetett számítani, mert akkor központi támogatás volt és minden kis csoport kapott egy kis pénzt. Ez később megváltozott, és ma már pályázatok útján lehet hozzájutni a támogatáshoz. Kezdetben mi is nyertünk, de utána csak a levelek jöttek, hogy nagyon szép és jó, amit csinálunk, de a pénzsűke miatt nem tudnak támogatást nyújtani, és biztattak, pályázzunk máskor is. Próbálkoztunk sokfelé, Szentgyörgyi ötletét követve aztán kialakítottunk egy

falak nélküli laboratóriumot, amellyel csatlakoztunk más laboratóriumok munkájához és mások is csatlakoztak hozzánk. Egy nagyon kedves barátom és sokan mások ezt követően segítettek. A jóbarát egy takarékszövetkezetnek volt az igazgatója. Őt szövetkezet összefogott, és 1994-ben egy kis induló tőkével létrehozták a Szegedi Rákkutatásért Alapítványt, amely tudta fogadni az adományokat, az adófizetők felajánlott „egyszázalékait”.

2000-ben benyújtottunk Berlinben egy szabadalmat, amely a rákos sejteket ismét érzékenyebbé teszi a gyógyszerekre, amelyek már nem hatottak rájuk. Az utóbbi néhány évben az egyetem fizeti a szabadalmi díját, és ez jelentős segítség nekünk, mert így végre hazahoztuk a szabadalmunkat. Több hazai és külföldi egyetemmel, rákkutatással dolgozó Intézettel kollaborációban mennek ezek a kutatásaink is (az Onkológiai Intézet Kísérletes Kemoterápiás Osztálya és a Semmelweis Egyetem Onkológiai Kutató Laboratóriuma).

– *Őn szerint mikorra várható egy olyan gyógyszer, amellyel legyőzhető lesz a gyilkos kór?*

– Sok jó gyógyszer van már a különböző típusú daganatokra. A tumorok is különbözőek, ennek következtében valószínűsíthető, hogy továbbra is a sok célpontú gyógyszerkutatástól várhatunk eredményeket. Természetesen a megelőzés fontosságát sokszor külön hangsúlyozni kell. Az egy célpontú kérdésre válaszolva el kell hogy mondjam, hogy a penicillinről is sokáig azt gondolták, hogy mindenre gyógyír lesz, de be kellett látnunk, hogy ezek a remények hiú ábrándok voltak csupán. Magyarországon ma a második leggyakrabban előforduló halált okozó betegség a rák. Az a probléma, hogy ahányféle rákbetegség van, annyi gyógykezelési mód is kell. Sokat lehet közülük eredményesen kezelni, és sokat szinte lehetetlen. Az jelentene hatalmas előrelépést, ha a sejteken belüli kompartmentizáció, a jelátviteli rendszerek területén új felfedezések segítenék bizonyos, ma még ismeretlen folyamatok szabályozásának megismerését. Nehéz megjósolni, mikor következik ez be, de mi is azon dolgozunk, hogy minél hamarabb sikerüljön.

Szabó Endre

BELVEDERE

MERIDIONALE

Ingyenes partnerkiadvány:

Belvedere Meridionale (évente négy megjelenés)

Közhasznú könyvkiadói tevékenység (2005):

BÁLINT LÁSZLÓ: Különös szervezkedések Szegeden és környékén

ULRICH BECK: Mi a globalizáció?

BOKOR PÁL: Szegedországtól Magyarorszáig

GÁBOR KÁLMÁN: Fesztiválok ifjúsága és a drog

Oktatási tevékenység támogatása:

Az Alapítvány támogatja az SZTE JGYTFK Történettudományi Tanszékén meghirdetett történész-civilmenedzser betétlapos képzés kurzusainak megvalósítását.

Kutatói tevékenység (2005):

Hajósi kulturális antropológiai tábor (közös az MTA Szociológiai Kutatóintézettel)

A felsőoktatási hallgatók médiafogyasztása (közös a MESE Kht-val)

Sziget Fesztivál (közös a Felsőoktatási Kutatóintézettel)

Ifjúsági civil szervezetek a DKMT Eurorégióban (együttműködésben a DKMT-ERISZ-szel)

Szemtanúk. Visszaemlékezések, fotók, dokumentumok a XX. századi történelemről.

www.belvedere.meridionale.hu

a civil egyetem...

Portrék az SZTE-ről (könyvsorozat)

EGYETEM a szegedi felsőoktatás háttérmagazinja

SZTE Nevezéses Horgászverseny

A szegedi felsőoktatás története (vetélkedő)

A célszemély: Bálint Sándor (könyv)

Professoribus Salutem (egyetemi emlékpólók)

Szegedi Gólyahír

www.egyetem.szeged.hu

www.sztehok.szeged.hu

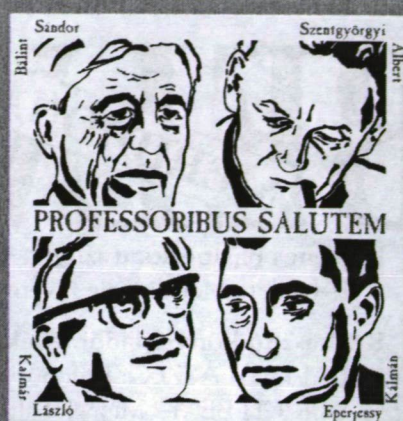
www.fossilia.hu

www.hszi.hu

Szegedi Tudományegyetem Polgáraiért Alapítvány

IV Művelődés, **kultúra,** sportélet

Egyetemtörténeti
Arcképcsarnok

pólók

HALLGATÓI BOLT
Boldogasszony sgt. 6. TÁK

A Dél-alföldi Regionális Ifjúsági Szolgáltató Iroda

A Mobilitás Dél-alföldi Regionális Ifjúsági Szolgáltató Iroda szolgáltatásai:

- ifjúsági szervezetek és közösségek feltérképezése a régióban;
- információ-szolgáltatás pályázatokról, képzésekről, rendezvényekről;
- tanácsadás pályázatíráshoz, programfejlesztéshez, projektek tervezéséhez és megvalósításához;
- segítségnyújtás települési ifjúsági koncepciók kidolgozásához;
- önszerveződések ösztönzése, közösségfejlesztés;
- cserekapcsolatok elősegítése helyi, kistérségi, regionális és nemzetközi szinten;
- szakmai képzések, konferenciák, szemináriumok, tanulmányutak, fórumok szervezése;
- adatszolgáltatás;
- az Eurodesk hálózat regionális koordinációja;
- tanácsadás az Ifjúság 2000-2006 Programmal kapcsolatban.

Az iroda munkatársai:

Vajda Árpád

irodavezető

E-mail: vajda.arpad@mobilitas.hu

Árvai Mária

helyi fejlesztő

(képzés, hálózatépítés, nemzetközi pályázatok, Eurodesk)

E-mail: arvai.mara@mobilitas.hu

Kökény Szabolcs

helyi fejlesztő

(nemzeti pályázatok, monitoring)

E-mail: kokeny.szabolcs@mobilitas.hu

Szkalák István

asszisztens, helyi fejlesztő

E-mail: szkalak.istvan@mobilitas.hu

Török László

informatikus, pályázati asszisztens

E-mail: torok.laszlo@mobilitas.hu

Vincze József

helyi fejlesztő

(információ, rendezvényszervezés, hírlevél, PR)

E-mail: vincze.jozsef@mobilitas.hu

Ügyfélszolgálat:

Hétfő-csütörtök: 9.00-16.00

Péntek: 9.00-14.00

Az Iroda elérhetősége:

6720 Szeged, Dózsa György u. 2.

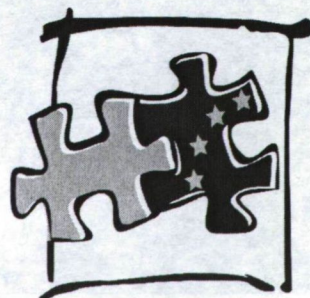
Telefon: (06-62) 540-788

Fax: (06-62) 540-789

E-mail: dariszi@mobilitas.hu

Honlap: www.gyism.hu, www.mobilitas.hu,

www.dariszi.del-alfold.hu

MOBILITÁS

A forradalmi szikra: a szegedi MEFESZ

1956 októberének első napjaiban Kiss Tamás, Lejtényi András, Tóth Imre és Aszalós János hallgatók a Szegedi Tudományegyetem diákklubjában beszélgettek a Dolgozó Ifjúság Szövetsége (DISZ) helyett megalakításra váró egyetemi érdekképviseleti szervezet létrehozásáról.

Az erjedés megindult. Október 16-án egy, a bölcsészkar nagyelődájába összehívott szokásos „fejtágító” gyűlés váratlanul spontán nagygyűléssé alakult át, amikor Kiss és Lejtényi az ülés kezdetén az üresen álló elnöki asztalhoz állva elmondták a többieknek elképzelésüket egy új és valóban alulról építkező szervezetről. A jelenlevő több mint ezer fős tömeg ekkor a forradalmi hangulatban megegyezett, hogy megalapítják saját, független szerveze-

„A szövetség célja, hogy az egyeteméről és főiskolákról kikerülő ifjúság, mely a nemzet agyát van hivatva képviselni, ne közönyös passzív tömeg, ne gyáva, gerinctelen és önző réteg legyen, hanem népéért, hazájáért, boldogabb jövőnkért harcoló bátor, lelkes sereg. Ne riadjon vissza az igaz szó kimondásától, hanem képzettségével, tudásával, tehetségével népünket, hazánkat szolgálja.” (A MEFESZ célja)

tüket, a Magyar Egyetemisták és Főiskolások Szövetségét (MEFESZ), hogy négy nap múlva újra találkoznak és addig minden szegedi intézményben megválasztják a szervezet kari képviselőit. A hír futótűzszerűen terjedt az egész országban egyetemről-egyetemre.

A MEFESZ-t formálisan október 20-án megalakító nagygyűlésre a Magyar Rádió munkatársai is megérkeztek. Az általuk készített több órás

hangfelvétel megőrizte az esemény átlelkedő hangulatát. Az ülés levezető elnöki tisztére a kedvelt professzort, Perbíró Józsefet hívták meg. A megfontoltságáról és emberszeretetről ismert professzor a MEFESZ alakuló ülésével kapcsolódott be a forrongó közéletbe. Egy héttel később Perbírót a megalakuló városi Forradalmi Nemzeti Bizottság elnökévé választották. Az ülésen részt vett és a diákok mellett felszólalt Baróti Dezső, az egyetem

Az október 20-i nagygyűlés a szegedi egyetem Bölcsészettudományi Kar nagyelődájában. Az ülésre ma a kar falán márványtábla emlékeztet. Október 16-a 2000 óta a Szegedi Tudományegyetem hivatalos ünnepnapja.

Lejtényi András (áll) ismerteti a szervezeti szabályzat tervezett szövegét. Az elnökségi asztal közepén Perbíró József professzor, tőle jobbra Kiss Tamás. Perbíró bal oldalán (szemüveggel) Vörös József orvostanhallgató. Az asztal bal oldalán (szemüveggel) Ács Vilmos pedagógiai főiskolai hallgató.

rektora és Fodor Gábor akadémikus is. (Az 1957-es megtorlás során Perbírót életfogytiglanra, Barótit egy év börtönre ítélték.) Az alakulásra támogató táviratok érkeztek a Budapesti Agrártudományi Egyetemről, a Műszaki Egyetemről és a Mezőgazdasági Gépészmérnöki Főiskoláról.

A gyűlésen először a szervezeti szabályzatot fogadták el, aztán következtek a tanulmányi követelések. Az orosz nyelv fakultatívává tételét, külföldi ösztöndíjakat, 50%-os utazási kedvezményt, diákszállások építését követelték. Majd a politikai követelések jöttek sorban: Szabad, demokratikus választásokat!, A tájékoztatás szabadságát!, A megszálló orosz csapatok kivonását! – követelték. Továbbá azt, hogy töröljék el a parasztság kötelező beszolgáltatását, valamint, hogy

„Elvileg egyetértek, de vigyázni kell, nehogy az egyetemi stricik hangulata átmenjen kommunista és szovjetellenes támadássá.” (Marosán György, az MDP Politikai Bizottság tagja, miniszterelnök-helyettes így reagált írásban a diákok mozgolódásáról őt tájékoztató pártmunkás feljegyzésére.)

Egy forradalmár diák: Kiss Tamás

KISS TAMÁS (1934-)

A Balatonedericsen született fiatalember 1953-ban érettségizett és villamosmérnök szakon szeretett volna továbbtanulni, de a kor felvételi rendszerére jellemző numerus clausus szerint értelmiségi származása folytán ez nem sikerült. 1954-ben, fellebbezés után a szegedi Természettudományi Karra nyert felvételt matematika-fizika szakra, majd az első évfolyam végén átjelentkezett a Jogi Karra. 1956 októberének első napjaiban Lejtényi András, Tóth Imre, Aszalós János hallgatókkal egy Budapestről érkezett, az orosz nyelvórák bojkottálására felhívó röplap hatására az SZTE diákklubban követeléseket fogalmaztak meg és beszélgettek a DISZ melletti-helyetti egyetemi érdekképviseleti szervezet létrehozásáról. Október 16-án egy, a DISZ által tudatosan „szelepként” összehívott gyűlés váratlanul spontán nagygyűléssé alakult át, ahol Kiss és Lejtényi a mozgalom vezetőivé lettek. A jelenlevő több mint ezer fős tömeg ekkor megegyezett, hogy négy nap múlva újra találkoznak és addig mindenütt megválasztják az új szervezet kari és intézményi képviselőit. A Ma-

gyar Egyetemisták és Főiskolások Szövetsége (MEFESZ) formálisan október 20-án a szegedi BTK nagyclóadó-jában alakult meg. Az ülés levezető elnöki tisztére a kedvelt professzort, Perbíró Józsefet hívták meg. A tömeg akkora volt, hogy az épület folyosóin és az épület előtt is álltak az emberek – diákok és városlakók egyaránt. Kiss Tamás e szervezet, a világháborút követő első szabadon választott, alulról építkező, országos diákszövetség alapítója-vezetője volt. A MEFESZ-nek elévülhetetlen érdemei voltak abban, hogy az 1956. október 16-23. közötti napokban az egyetemi ifjúság forradalmi erőként lépett fel, és lett a forradalom és szabadságharc motorja. Sokak szerint, ha nincs MEFESZ, akkor a forradalom nem 23-án tört volna ki. Kisst 1957-ben elfogták. 1958. január 14-én „államrend megdöntésére irányuló szervezkedés kezdeményezése, vezetése” miatt nyolc évi börtönbüntetésre ítélték. Szabadulása után levelező tagozaton elvégezte a jogi kart. Kiss Tamás ma Balassagyarmaton él. A szegedi HÖK „Hallgatói Mozgalomért” emlékéremmel tüntette ki 2001-ben.

március 15-e legyen nemzeti ünnep. A tömeg akkora volt, hogy az épület folyosóin és az épület előtt is álltak az emberek – diákok és városlakók egyaránt.

Az ülés végén abban állapodtak meg, hogy nyakukba veszik az országot, és ki-ki felkeres egy-egy felsőoktatási intézményt a szervezet megalakulásának hírével és a követelésekkel. Kiss Tamás így érkezett az október 22-i műegyetemi diák-nagygyűlésre. E gyűlésen kimondták a műegyetemisták, hogy csatlakoznak a szegedi hallgatók követeléseihöz és ők is megalakítják a MEFESZ-t.

A MEFESZ-nek elévülhetetlen érdemei voltak abban, hogy az 1956. október 16-23. közötti napokban az egyetemi ifjúság forradalmi erőként lépett fel, és lett a forradalom és szabadságharc motorja. A szegedi hallgatók követelése így váltak a forradalom jelszavaivá.

A hallgatók első sorában Baróti Dezső rektor és Fodor Gábor akadémikus.

Aki megmentette Szegedet a szovjet dúlástól: Perbíró József

PERBÍRÓ JÓZSEF (1908–1991) Dél-Somogyban, Barcon született tízgyermekes közalkalmazott családban. A polgári iskola elvégzése után egy nagykereskedelmi import cég alkalmazottja lett, majd négy év után, napi 9-10 óra munka mellett különbözeti vizsgát tett és a pécsi jezsuita gimnázium magántanulója lett. Az ötödik-hatodik osztályt Pécsen, a hetedik és nyolcadik osztályt Kaposváron végezte el és itt is érettségizett. 1933-ban a pécsi Erzsébet Tudományegyetem jogi karára iratkozott be. Negyedik évfolyamos korában két cikket publikált a Jogász című szaklapban. Kiváló tanuló volt. 1936-ban jogi doktorrá avatták, és tanársegédi kinevezést kapott a Kereskedelmi és Váltójogi Tanszékre. 1946-ban Pénz és üzletrész című tanulmánya okán habilitálták egyetemi magántanúrára. Ez év augusztus 15-én Mind-

szenty József hercegprímás a Magyar Katolikus Jogakadémia jogi karára nevezte ki tanszékvezetőnek. 1949-ben, az intézmény megszüntetése után Szegedre helyezték át az SZTE Gazdasági Jogi Tanszékre. Nem sokkal később az egyetem Szociális Bizottságának elnökévé választották, mely minőségében mint a diákok problémáit szíven viselő, mindig segíteni kész oktató nagy népszerűségnek örvendett.

Az 1956/57-es tanévben a jogi kar dékánhelyettese volt. A megfontoltságáról és emberszeretetről ismert professzor a MEFESZ alakuló ülésével (október 20.) kapcsolódott be a forrongó közéletbe. Az ülésen részt vett és a diákok mellett felszólalt Baróti Dezső, az egyetem rektora és Fodor Gábor akadémikus. Egy héttel később Perbíró Józsefet a megalakuló városi Forradalmi Nemzeti Bizottság elnö-

kévé választották. A forradalmi napokban hiteles, az emberi élet értékét és a demokratikus alapelveket mindig szem előtt tartó vezetője volt Szegednek. A város szovjet megszállásakor (és utána is letartóztatásának napjáiig) a város polgárságának megvédése és a megszálló túlerő háborús dúlásának elkerülése érdekében elévülhetetlen érdemeket szerzett. 1957-ben letartóztatták, a bíróság 15 év börtönrre ítélte. 1963. március 26-án az ENSZ által, többévi nyomásgyakorlás után elért amnesztiával szabadult. Későbbi élete során a megtorlás hordalékai és a diktatórikus rendszer csápjai eltávolították a jogi tudományos pályától és felemésztették egészségét. Kecskeméten telepedt le, ott érte a halál. A szegedi HÖK 2001-ben (posztumusz) „Hallgatói Mozgalomért” kitüntetéssel adózott a professzor emlékének.